

הרבנית ימימה מזרחי
בעריכת יקרת פרידמן

הזמנה לשמחה

Rabbanit Yemima Mizrachi, edited by Yikrat Friedman

An Invitation to Happiness

הרבנית ימימה מזרחי, בעריכת יקרת פרידמן
בצוות העריכה: הדסה סאסי, אביטל יחיא, אוראל אוהיון
הזמנה לשמחה

© כל הזכויות שמורות לימימה מזרחי ויקרת פרידמן, פרשה ואישה 2019

ספרי מגיד, הוצאת קורן

ת"ד 4044 ירושלים 9104001

טל': 02-6330533 פקס: 02-6330534

www.maggidbooks.com

עורך אחראי: ראובן ציגלר

עורכת משנה ומגיה: אפרת גרוס

עימוד: חיה זיידבנד

עיצוב פנים ועטיפה: אליהו משגב

ריכזנו באתר פרשה ואישה תכנים רבים נוספים של הרבנית ימימה מזרחי - במתנה.
אם תרצה/י להעשיר את עולמך בעוד מהתוכן הזה, כנס/י לכאן: www.parasha.org

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לאחסן במאגר מידע, לשרד או לקלוט בכל דרך או בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני, או אחר כל חלק שהוא מן החומר שבספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמוציא לאור.

כריכה קשה, מסת"ב: 978-965-526-275-9

כריכה רכה, מסת"ב: 978-965-526-274-2

נדפס בישראל 2019 Printed in Israel

מוקדש לכל תלמידותיי
הצוחקות והבוכות,
המטולטלות והנהות,
החסרות והמבורכות.
שתהיו לי תמיד. שמחות.

תוכן העניינים

7	מבוא
11	בשמחה תמיד?.....
17	שתי כנפיים לשמחה
27	אם תראה כוכב נופל
33	היא פשוט החליטה. וזהו
41	הלוואי ישמחו בי
51	השמחה צריכה אקסטוריז (חלק א: מוזיקה!)
59	השמחה צריכה אקסטוריז (חלק ב: הצגה!)
71	השמחה צריכה אקסטוריז (חלק ג: אוכל!)
79	על ידי ריקודים ומחייאת כף
87	הזמנה לשמחה.
99	בוכה או צוחקת – לא משנה
105	מה תעני לפרפקציוניזם.
111	צפוף – שמח
121	צאי מהסיפור שלך.
127	מקום בלי דאגה
133	תשלחו לו הזמנה לשמחה
141	מעשה משבעה קבצנים

מבוא

בשירתה המופלאה, כותבת דבורה הנביאה: **"עַד שִׁקְמָתִי, דְּבוּרָה"**.¹ והביטוי הזה הוא נהדר. דבורה רומזת בשפה שירית שמדי בוקר היא אוספת את הרוזי חייה שהתפזרו ושוב מדברת שיר. במילים אחרות, את לא צריכה לקום; את צריכה שיקום. **"שִׁקְמָתִי"**. כל קימה בבוקר שנראית הדבר הטבעי ביותר, היא קימה מחודשת. **"שיקום"** – כמו שכפול, כמו שכתוב. עשיית מעשה פעם נוספת, שיחזור של מעשה. ולא סתם אומרים בתפילת שחרית **"הַמְחַזֵּיר נְשָׁמוֹת לַפְּגָרִים מְתִים"**.² כל בוקר הוא תחיית מתים, איסוף מחודש של המון חלקיקים שהתפזרו. ואישה היא תמיד חלק מאסופת נשים גדולה. הן יאספו אותך אל חיקן וינחמו, ויצחיקו, וישימו לך ביד חוט של חן, שלא תאבדי. כל אהת מאיתנו היא מלכת אסתר. לא **"המלכה אסתר"**, אלא חתיכה מהמלכות של אסתר. יש בנו משהו ממלכותה. אנחנו שאולות ממנה, נסמכות עליה. לכולנו, לכולנו, על ראשנו זר. אינך צריכה להתחפש לאסתר בפורים; את נשאית שלה. את צרובה בה והיא – צרובה בך, על זוויותיה השונות, המתגלות תוך כדי סיפור המגילה:

1 שופטים ה, ז.

2 ברכות השחר, מתוך סידור התפילה.

3. אנחנו פוגשים את האישה המפוחדת; **וּתְתַחַלַּחַל הַמֶּלֶכָה**.
4. פוגשים את האמיצה; **וּתְעַמַּד**.
5. פוגשים את היפה; **וְהַנְעִירָה יִפֶּת תֵּאָר**.
6. פוגשים את היפה פחות; **יִרְקֹרֶקֶת הִיתָה**.
7. פוגשים את התמימה; **כִּי אֵין לָהּ אָב וְאֵם, וּתִלְקַח**.
8. פוגשים את הערמומית; **יָבֹוא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל הַמִּשְׁתָּה**.
9. פוגשים את השקטה; **אֵין אֶסְתֵּר מְגַדֶּת**.
10. פוגשים את הצועקת; **כִּי נִמְכַרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי... הֲמִן הָרַע הַזֶּה!**
11. פוגשים את הענווה; **לֹא בִקְשָׁה דָבָר**.
12. פוגשים את הדורשת; **"צוּמוּ עָלַי" וַיַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוְתָה עָלָיו אֶסְתֵּר**.
- פוגשים את האינטלקטואלית, הבוגרת: **וּבִכֵּן אָבֹוא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כָדָת וְכֹאשֶׁר אָבְדָתִי אָבְדָתִי**.¹³

3	אסתר ד, ד.
4	אסתר ה, א.
5	אסתר ב, ז.
6	מגילה יא ע"א.
7	אסתר ב, ז-ח.
8	אסתר ה, ד.
9	אסתר ב, כ.
10	אסתר ז, ד ושם שם ו.
11	אסתר ב, טו.
12	אסתר ד, טז-יז.
13	אסתר ד, טו.

פוגשים את הילדה: **עֲלֶיךָ הִשְׁלַכְתִּי מִרְחֹם, מִבֶּטֶן אִמִּי אֶלִּי אָתָּה.**¹⁴
פוגשים את המשא הכבד שנקרא "חן". אסתר צריכה לשאת **חַן בְּעֵינַי**
כָּל רֵאִיָּה¹⁵ ובד בבד למצוא בכל אחד נקודת חן. לא פשוט.
כי אישה – מהי? היא הכול. והיא סוד נסתר. כל הפנים הנשיות מאירות
בך ואת אוספת אותן לכלל אישה שמחה, אישה־שירה. **"אֲנֹכִי לָהּ"**,
אומרת דבורה, **"אֲנֹכִי אֲשִׁירָה"**.¹⁶ ומי שלא צריכה שיקום – שתקום.
כך, יכתבו חז"ל, נס פורים היה תחיית המתים, לא פחות.¹⁷ אחרי
שנגזרה גזרה **לְהַשְׁמִיד, לְהַרְג וּלְאַבֵּד**,¹⁸ קיבלו היהודים את חייהם
בחזרה. לחיות אחרי כזו גזרה זה יפה אבל לגמרי לא מספיק. אחרי
שידעת מוות, את צריכה **אוֹרָה, וְשִׂמְחָה, וְשִׂשׂוֹן**... ושזה יהיה **יָקָר**.¹⁹
לא פחות. **פְּתַחַת שְׂקִי?** לא מספיק לחלץ אותי מהסכנה, יאמר השל"ה
הקדוש. אני רוצה גם **וּתְאַזְרֵנִי שִׂמְחָה**.²⁰
ספר זה הוא לימוד. שמחה צריכה לימוד. תורה היא. המילה "בשמחה",
מורכבת מאותיות המילה "מחשבה" וגם רבי עקיבא, אמן המחשבה,
היה צריך לעבור עשרות שנים כדי לומר: אם יוצא שועל מבית קודש

14 תהלים כב, יא.

15 אסתר ב, טו.

16 שופטים ה, ג.

17 מהר"ל, "אור חדש".

18 אסתר ג, יג.

19 אסתר ה, טז.

20 תהלים ל, יב והשל"ה הקדוש, "נר מצווה" לחנוכה.

הקודשים, אז גם שמחה גדולה עוד תצא משם.²¹ דווקא השמחה, שכולם מתייחסים אליה בקלות ראש, מצריכה כובד ראש.

בנימה אישית, השמחה היא מחקר חי. אני כל הזמן משחקת איתה מחבואים, מחפשת אותה והיא, מצידה, מראה את פניה ומכסה את פניה ומתחפשת ואני צריכה לזהות למה היא התחפשה היום. אבל היא תמיד שם. אני עסוקה בה תמיד, צועקת עליה כשצריך, נזפת בה כשהיא הולכת לה לאיבוד, לאיזו התבודדות... וכל הזמן מנסה לשקם אותה.

זה מה שנעשה באסופת השמחה הזו. ננסה לאסוף את עצמנו, אחרי שהתפזרנו. ננסה לאסוף אלינו את כל הקרובים שלנו לשמחה אחת גדולה ולא משנה איזה מוות ידענו.

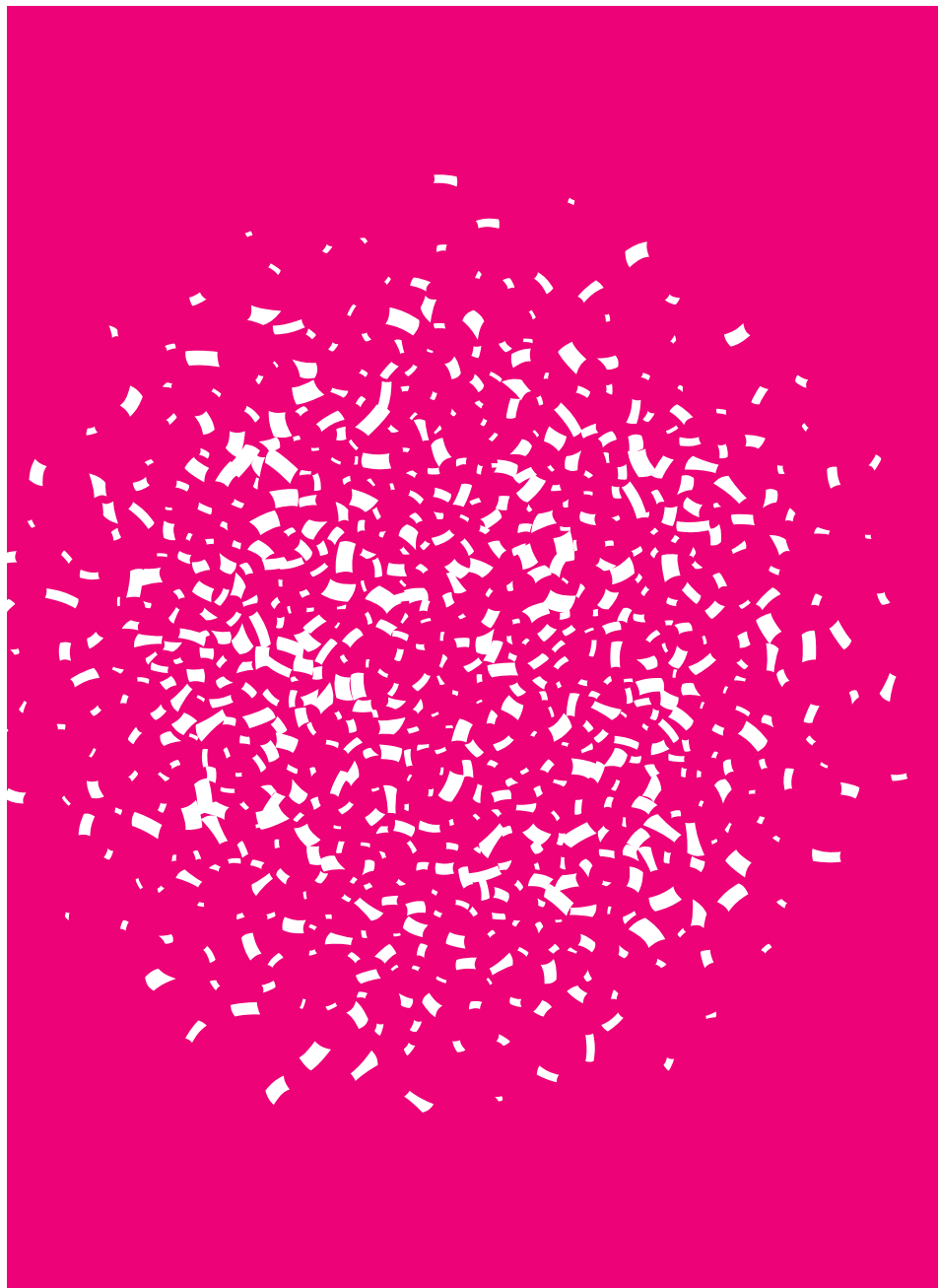
אז היאספי ואגידה לך, איך היו שמחים.

ימימה מזרחי

ירושלים, אדר א' תשע"ט

**בשמחה
תמיד?**

אֲסַפֵּר לָכֵם אֵיךְ הָיוּ שְׂמֵחִים:

מַעֲשֵׂה.

פַּעַם אַחַת הָיָה מֶלֶךְ, וְהָיָה לוֹ בֶן יָחִיד

וְרָצָה הַמֶּלֶךְ לְמַסֵּר הַמְּלוּכָה לְבָנוֹ בְּחַיָּיו

וְעָשָׂה מִשְׁתָּה גְדוֹל (שְׂקוֹרִין "בַּאֵל"),

וּבִדְאִי בְּכָל פַּעַם שֶׁהַמֶּלֶךְ עוֹשֶׂה מִשְׁתָּה גְדוֹל הוּא שְׂמֵחָה גְדוֹלָה

מְאֹד,

בְּפֶרֶט עֲתָה, שֶׁמַּסֵּר הַמְּלוּכָה לְבָנוֹ בְּחַיָּיו, בִּדְאִי הָיָה שְׂמֵחָה גְדוֹלָה

מְאֹד.

וְהָיוּ שֵׁם כָּל הַשָּׂרִי מְלוּכָה, וְכָל הַדְּכָסִים וְהַשָּׂרִים,

וְהָיוּ שְׂמֵחִים מְאֹד עַל הַמִּשְׁתָּה.

וְגַם הַמְּדִינָה הָיָה נִהְנִים מִזֶּה שֶׁמוֹסֵר הַמְּלוּכָה לְבָנוֹ בְּחַיָּיו,

כִּי הוּא כָבוֹד גְּדוֹל לְמֶלֶךְ,

וְהָיָה שֵׁם שְׂמֵחָה גְדוֹלָה מְאֹד,

וְהָיָה שֵׁם כָּל מִינֵי שְׂמֵחָה: קַאפְעֵלִישׁ (מַקְהֵלוֹת זִמְרָה) וְקַאמְעֵדִישׁ

(מִשְׁחָקֵי הַצְּגוֹת)

וְכִיּוֹצֵא מִזֶּה כָּל מִינֵי שְׂמֵחָה, הַכֹּל הָיָה שֵׁם עַל הַמִּשְׁתָּה.

וְכִשְׁנַעֲשׂוּ שְׂמֵחִים מְאֹד עִמָּד הַמֶּלֶךְ וְאָמַר לְבָנוֹ:

"הָיוֹת שְׂאֲנִי חוֹזֵה בְּכּוֹכְבִים,

וְאֲנִי רוֹאֶה שְׂאֲתָה עֵתִיד לִירֵד מִן הַמְּלוּכָה,

בְּכֵן תִּרְאֶה שְׂלֵא יִהְיֶה לְךָ עֲצָבוֹת כְּשֶׁתִּרְדּוּ מִן הַמְּלוּכָה,
רַק תִּהְיֶה בְּשִׂמְחָה,
וּכְשֶׁתִּהְיֶה בְּשִׂמְחָה, גַּם אֲנִי אֶהְיֶה בְּשִׂמְחָה.
גַּם כְּשֶׁיִּהְיֶה לְךָ עֲצָבוֹת,
אֶף עַל פִּי כֵן אֲנִי אֶהְיֶה בְּשִׂמְחָה
עַל שְׂאִין אֶתָּה מֶלֶךְ, כִּי אֵינְךָ רְאוּי לְמְלוּכָה,
מֵאַחֵר שְׂאֵינְךָ יְכוּל לְהַחֲזִיק עֲצֻמְךָ בְּשִׂמְחָה כְּשֶׁאֵתָּה יוֹרֵד
הַמְּלוּכָה,
אֲבָל כְּשֶׁתִּהְיֶה בְּשִׂמְחָה, אֲזִי אֶהְיֶה בְּשִׂמְחָה יְתֵרָה מְאֹד.”
וְקַבֵּל הֵבֵן מֶלֶךְ אֶת הַמְּלוּכָה בְּיַד רִמָּה, וְעֲשֵׂה לּוֹ שְׂרֵי מְלוּכָה,
וְדַקְסִים וְשָׂרִים וְחֵיל.

כך פותחת המעשייה ה־13 של רבי נחמן מברסלב, "מעשה משבעה קבצנים" (בעטלירס), וכמה נוסחאות שותל אמן השמחה המנחם הזה, רבי נחמן, בפסקת הפתיחה לסיפור הענק שלו! סיפור שמוביל עד לימות המשיח, שנרמז בסיפור, ככל הנראה, בדמותו של הקבצן השביעי, חסר הרגלים.

ואנחנו מגלות את הסוד הראשון, הסמוי, של השמחה: "אֲסַפֵּר לְכֶם אֵיךְ הָיוּ שְׂמִיחִים" ... "בְּכֹל פַּעַם שֶׁהִמְלִיךְ עוֹשֶׂה בְּאֵל, הוּא שְׂמִיחָה גְדוּלָה מְאֹד" ... "בְּיֹדָאֵי הָיָה שְׂמִיחָה גְדוּלָה מְאֹד" ... "וְהָיוּ שְׂמִיחִים מְאֹד עַל הַמְּשִׁתָּה" ... "וְהָיָה שֵׁם שְׂמִיחָה גְדוּלָה מְאֹד, וְהָיָה שֵׁם כָּל מִינֵי שְׂמִיחָה" ... "וְכִיּוֹצֵא מִזֶּה, כָּל מִינֵי שְׂמִיחָה" ... "וּכְשֶׁנַּעֲשׂוּ שְׂמִיחִים מְאֹד" ... "רַק תִּהְיֶה בְּשִׂמְחָה. וּכְשֶׁתִּהְיֶה בְּשִׂמְחָה, גַּם אֲנִי אֶהְיֶה בְּשִׂמְחָה" ... "אֶף עַל פִּי כֵן

**אָנִי אֶהְיֶה בְּשִׂמְחָה... מֵאַחַר שְׂאִינְךָ יְכוּל לְהִזְזִיק עֲצִמְךָ בְּשִׂמְחָה...
"אָבֵל כְּשִׂתְהִי בְּשִׂמְחָה, אָזִי אֶהְיֶה בְּשִׂמְחָה יְתֵרָה מְאֹד."**

האם הייתם מעלים בדעתכם שסיפור שכותרתו "מעשה משבעה קבצנים" יפתח בכזו שמחה? 15 אזכורים לשמחה בפסקת הפתיחה! כמספר מזמורי "שיר המעלות" בספר תהלים. אין זה מקרי. השמחה היא מעלה (מדרגה) והיא הולכת ועולה משמחה לשמחה. יש לה דרגות לאין מספר. גם פורים, יום השמחה הגדול – "לִיהוּדִים הֵיְתָה אוֹרְהָ וְשִׂמְחָה וְשִׁשׁוֹן" – הוא ב־15 באדר.

ההנוסחה הראשונה של רבי נחמן (והיא משגעת), בעצם אומרת לך: "שמחים", "שמחה", "בשמחה" – רק תאמרי את המילה הזאת ותאמרי אותה שוב. ואפילו תאמרי: "אני לא שמחה. מתי אהיה שמחה? אתה לא משמח אותי!" מפני שהשורש שמ"ח מבשם את האוויר בתקווה. מילים שיוצאות מהפה בוראות מציאות. יותר מזה, הרגש שאנו מטעינים לתוך המילה בעת הגייתה משפיע שבעתיים.

וְזֶהוּ בְּחִינּוֹת: "חֲנוּךְ לְנַעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ"

"עַל פִּי" דִּיקָא...

וְדַע, שְׁלֹא דִי לְאָדָם בְּהַשְׁתַּוְּקוּת בְּלֵב בְּלֵב

כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְהוֹצִיא בְּשִׁפְתָיו כְּסוּפִיו

וְעַל זֶה נִסְדָּר סֵדֵר הַתְּפִלוֹת

כִּי עַל יְדֵי הַשְׁתַּוְּקוּת בְּלֵב

נַעֲשֶׂה נֶפֶשׁ וְנִקְדוֹת בְּכַח

וְכִשְׂמוֹצִיא אֶת תְּשׁוּקָתוֹ בְּפִיו

אָזי נַעֲשֶׂה הַנֶּפֶשׁ בְּפֶעַל

כִּי עֵקֶר מוֹצֵא הַנֶּפֶשׁ הִיא מִפְּיּו.²²

לפי התורה הזאת מסביר רבי נחמן, שהכיסופים שאנחנו מכניסים למילה שאנחנו הוגים, ובכלל לא משנה באיזה הקשר, בוראים מציאות. דרכו של הטוב לכיווני מוכתבת באמצעות פי: **עַל פִּי – דָּרְכּוּ.**

ועוד יאמר רבי נחמן: **מִצְוָה גְדוֹלָה לֵהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה.** המשפט הידוע ובסופו היא מחכה, המילה המאיימת: **תְּמִיד... ובעצם, זו המשמעות. לא להיות שמחה תמיד, כי זה בלתי אפשרי. אלא, שהמצווה הגדולה ביותר היא, להיות בְּשִׂמְחָה. טרודה בסוגיית השמחה. רבי נחמן מבקש ממך להתעסק בסוגיה הזו בין ברצוא, בין בשוב. בין מרחוק ("למה אני לא שמחה?") בין מקרוב ("אני שמחה!"). פשוט תרצי להיות שם. חפשי את השמחה. תכעסי עליה. היי עצובה בגללה. היי עצובה על שאת עצובה. זו הנוסחא: עצב + עצב = שמחה.**

ובעצם, אומר המלך לבנו: "היכן שלא תהיה, תתעסק בסוגיה הזו ותטחן אותה ותדבר עליה ותבכה על אובדנה ותשמח בהימצאה". קוראים לזה אהבה. פשוט תהיו מאוהבים בשמחה. רק לא אדישים כלפיה.

ההתעסקות הזאת, המתמדת, גם כשהשמחה לא מתמידה, היא הסיבה לכך שזו לא סתם מצווה. זו **מִצְוָה גְדוֹלָה.** וזה דיוק נפלא.²³

22 רבי נחמן מברסלב, "ליקוטי מוהר"ן ח"א, תורה ל"ו – "אית לן בִּירָא בְּדָבָרָא".
23 רבי נחמן מברסלב, "ליקוטי מוהר"ן ח"ב, תורה כ"ד – "מִצְוָה גְדוֹלָה לֵהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תְּמִיד".